

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพร้อมของชุดองค์ความรู้ของ สวพส. ในการนำไปใช้แก้ไขปัญหาสำคัญบนพื้นที่สูงและศึกษากระบวนการขับเคลื่อนผลงานวิจัยสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ตามปัญหาและบริบทของพื้นที่ ดำเนินการการรวบรวมและประเมินความพร้อมของชุดองค์ความรู้ของ สวพส. ในการนำไปใช้แก้ไขปัญหาสำคัญบนพื้นที่สูง โดยจัดทำชุดความรู้ให้เหมาะสมและตอบโจทย์กับกับบริบทของพื้นที่สูงด้วยภาษาและสื่อที่เข้าใจง่ายในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน 7 ชุด ได้แก่ (1) ชุดองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกข้าวบนพื้นที่สูง (2) ชุดองค์ความรู้การปลูกข้าวไร่บนพื้นที่สูงเพื่อลดรอบหมุนเวียนพื้นที่สูง (3) ชุดองค์ความรู้การปลูกพืชตระกูลถั่วบนพื้นที่สูงให้มีผลผลิตและมีคุณภาพ (4) ชุดองค์ความรู้การผลิตไม้ผลให้มีคุณภาพและปลอดภัยบนพื้นที่สูง (5) ชุดองค์ความรู้การผลิตพืชผักคุณภาพและปลอดภัยบนพื้นที่สูง (6) ชุดองค์ความรู้การผลิตกาแฟอาราบิก้าคุณภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง และ (7) ชุดองค์ความรู้วิธีปลูกและการจัดการพืชท้องถิ่นบนพื้นที่สูง รวมทั้งวิเคราะห์ข้อจำกัดของพื้นที่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ และมีแนวโน้มที่จะเข้ามาเป็นภาคีเครือข่าย (เกษตรกร เจ้าหน้าที่ หน่วยงานเครือข่าย) ในกลุ่มพื้นที่ 1 กลุ่มบ้านที่พัฒนาแบบโครงการหลวงโดยสมบูรณ์ กลุ่มพื้นที่ 2 กลุ่มบ้านที่พัฒนาในบางกิจกรรม และกลุ่มพื้นที่ 3 กลุ่มบ้านเครือข่ายการเรียนรู้ พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม สะเนียน บ่อเกลือ และโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนพื้นที่เฉพาะบ้านหนองเขียว ได้ต้นแบบเครื่องมือ รูปแบบ ช่องทางการถ่ายทอดผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับข้อจำกัดและสื่อสารได้รวดเร็ว ครอบคลุมทันกับความต้องการในการแก้ไขปัญหา คือ คลิปสั้น โปสเตอร์ แผ่นพับ และคู่มือ ผ่านรูปแบบหรือช่องทางออนไลน์ที่ต้องการรับรองความรู้เพื่อนำไปปรับใช้ได้อย่างสะดวกเหมาะสมกับผู้ใช้ ได้แก่ แพลตฟอร์ม/แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การอบรมภาคบรรยายและอบรมเชิงปฏิบัติการ การมีพี่เลี้ยง/เจ้าหน้าที่เข้าแปลงปลูกสอนตัวต่อตัว และการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ ร่วมกับช่องทางออนไลน์ที่เป็นการสื่อสารสองทาง (สอบถามและได้ตอบกันได้) เช่น โทรหาผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่เกษตร นักส่งเสริม และไลน์กลุ่ม เป็นต้น เพื่อให้การถ่ายทอดผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนได้กระบวนการขับเคลื่อนผลงานวิจัยหรือชุดองค์ความรู้จากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม จำนวน 3 กระบวนการตามลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มพื้นที่ สำหรับสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่สูงให้เหมาะสมตามบริบท ชาติพันธุ์ และข้อจำกัดของพื้นที่สูง รวมทั้งเกษตรกรบนพื้นที่สูงสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ที่ช่วยแก้ปัญหาได้ตรงจุดทันกับความต้องการและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สูง และมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้าง

คำสำคัญ: การสื่อสาร การถ่ายทอด การบริหารจัดการองค์ความรู้ ชุดเทคโนโลยี พื้นที่สูง

Abstract

This research aimed to evaluate the readiness of HRDI's knowledges in addressing key issues in highland areas and to study the process of transferring research outputs to users in line with the problems and context of the areas. The study involved collecting and assessing the readiness of HRDI's knowledge packages for addressing critical highland issues. Seven knowledges were developed to suit the context of highland areas using simple language and various formats, including:

1. Improving the efficiency of rice cultivation in highlands
2. Upland rice cultivation to reduce the rotational cycle of highland farming
3. Cultivating legumes in highlands for higher yields and quality
4. Producing quality and safe fruit in highlands
5. Producing quality and safe vegetables in highlands
6. Environmentally friendly Arabica coffee production in highlands
7. Cultivating and managing local plants in highlands

The study also analyzed limitations of the areas, stakeholders, and factors influencing success, identifying potential collaborators (farmers, officials, and network agencies) in three types of areas: (1) fully developed Royal Project villages, (2) villages developed in specific activities, and (3) learning network villages. The study focused on Highland Development Project Using Royal Project System areas : Mae Charim, Sanian, Bo Kluea and Nong Khiew to create prototypes of tools, formats, and channels for effectively disseminating research outputs. The dissemination methods included short clips, posters, brochures, and manuals through offline formats such as demonstration plots/community learning centers, lecture-based and hands-on training, one-on-one mentoring by field officers, and field visits. Online channels with interactive communication, such as expert consultation via phone, agricultural officers, extension workers, and group chats like LINE, were also utilized to ensure fast and complete delivery of knowledge in addressing problems. The research also developed three processes for transferring research outputs to practical use in line with the operational characteristics of each area group. These processes support highland development tailored to the context, ethnicity, and constraints of the regions. Consequently, highland farmers can access targeted knowledge that addresses their specific issues promptly and effectively, leading to widespread application of research outputs.

Keywords: communication, knowledge transfer, knowledge management, technology package, Highland